

Inhoud

Voorwoord	4
Inleiding	6
De Leeruitdaging	10
Stadium 1: Concept	16
Stadium 2: Cognitief conflict	26
Stadium 3: Betekenisgeving	38
Stadium 4: Reflectie	47
Literatuur	56
Over de auteur	57

De metafoer van een kuil (the Pit) om het cognitief conflict tijdens leerprocessen te beschrijven, werd voor het eerst gebruikt in het Transformational Learning Model van dr. Jim Butler en dr. John Edwards.

Inleiding

In dit boekje laat ik je zien hoe de Leeruitdaging leerlingen kan helpen bij het nadenken over hun leerproces en het onder woorden brengen ervan. Ook beschrijf ik in het kort de theorie en praktijk die nodig zijn om je leerlingen bij de **Leeruitdaging** te begeleiden.

De **Leerkuil** vormt de kern van de Leeruitdaging en is een metafoor om het gevoel te omschrijven dat ontstaat wanneer je uit je comfortzone stapt om complexe, verwarrende ideeën te onderzoeken. Zo ontwikkelen leerlingen de taal die ze nodig hebben om te leren en na te denken over leren en krijgen ze de gelegenheid om op zoek te gaan naar diepgaand begrip. De Leeruitdaging draagt bij aan hun veerkracht, wijsheid en geloof in eigen kunnen.

De zeven stappen van de Leeruitdaging

Stap 1: Selecteer een concept.

Stap 2: Vraag leerlingen naar hun ideeën over het concept.

Stap 3: Zorg voor een cognitief conflict.

Stap 4: Laat je leerlingen ideeën vergelijken en zoeken naar overeenkomsten en verschillen.

Stap 5: Laat je leerlingen een denktool gebruiken om de ideeën te ordenen en te verbinden.

Stap 6: Laat je leerlingen een zo doordacht mogelijke definitie van het concept geven.

Stap 7: Kijk samen naar toepassingen van het geleerde en reflecteer op het leerproces.

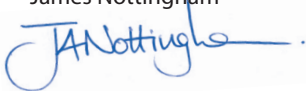
In dit boekje ga ik in op het scheppen van een leercultuur en leer ik je technieken en strategieën om je leerlingen uit te dagen, te motiveren en te begeleiden door de Leerkuil.

Uitbreiding van je gereedschapskist met lesstrategieën is cruciaal om je manier van lesgeven te verbeteren. Maar alleen strategieën zijn niet genoeg. Je dient ook te beschikken over inzicht en beoordelingsvermogen. Dat ontwikkel je door de nieuwe strategieën uit te proberen, te reflecteren op je eigen ervaringen en door dialoog met je collega's.

Als leraar, onderwijsassistent of bestuurder heb je veel invloed op het leerproces van je leerlingen. Vroeger op school wist je vast precies welke leraar hoge eisen stelde en wie snel tevreden was, welke leraar gevoel voor humor had en bij wie er nooit een lachje af kon. Zo werkt het voor je eigen leerlingen ook. Ze weten precies wat ze van je kunnen verwachten. De cultuur in je klas wordt niet bepaald door de overheid, de ouders of het curriculum (hoewel die allemaal wel enige invloed hebben) – de cultuur wordt bepaald door *jou*, en wat *jij* doet is het belangrijkste.

Ik hoop dat ik je met dit boek kan inspireren om te groeien als leraar.

James Nottingham

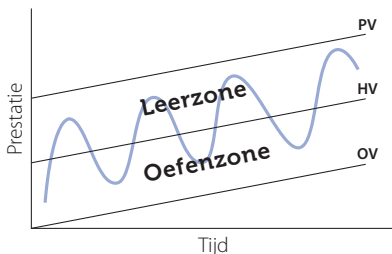


De Leeruitdaging

Wanneer we kinderen leren fietsen, weten we dat ze in het begin zullen wankelen. We moedigen ze dan aan om door te gaan, omdat we weten dat ze tijdens het wankelen leren fietsen. Maar wanneer kinderen 'wankelen' tijdens andere activiteiten, schieten we ze vaak meteen te hulp. Daarmee onderbreken we onbedoeld het leerproces.

Een kind rijdt al snel zonder na te denken op een fiets met zijwieltjes (Oefenzone). Als de ouders echter na een tijdje de zijwieltjes weghalen, gaat het kind wankelen. Het voelt zich onzeker en vraagt zich af of het ooit zal leren fietsen. Maar de ouders blijven het kind aanmoedigen en het kind zet door. Dit is de Leerzone (of volgens Vygotsky's model (1978) de zone van naaste ontwikkeling). Je zou het ook de Wankelzone kunnen noemen.

Figuur 2: Het Leerdoelmodel



PV = potentiële vaardigheid; HV = huidige vaardigheid; OV = onbewuste vaardigheid.

Als je iets doet wat je al kunt, ben je aan het oefenen. Maar bij leren draait het om wankelen. Daarom breng je bij de Leeruitdaging je leerlingen aan het wankelen.

De Leeruitdaging is geschikt voor leerlingen van alle leeftijden en bevordert een onderzoekende houding, dialoog en een groei-mindset (Dweck, 2006). De Leeruitdaging geeft leerlingen de kans om na te denken en te praten over hun eigen leerproces. Het model stimuleert leerlingen om zelf onderzoek te doen, waardoor oppervlakkige kennis zich ontwikkelt tot diepgaand begrip. Het stimuleert leerlingen oorzaak en effect te onderzoeken, betekenis te interpreteren en te vergelijken, details te classificeren en in de juiste volgorde te plaatsen, en patronen te herkennen en te analyseren. Hierdoor groeien de veerkracht, het doorzettingsvermogen en de nieuwsgierigheid van leerlingen, en ervaren ze dat leren leuk is.

Het doel van de Leeruitdaging is je leerlingen de moed te geven en te stimuleren zichzelf en elkaar beter te leren begrijpen. Hierdoor ontwikkelen ze een heldere, scherpzinnige denkwijze, waardoor ze zich uiteindelijk beter bewust worden van wie ze zijn en waar ze voor staan. Zoals een van mijn leerlingen het ooit zei: "Je kunt pas weten wat je denkt wanneer je het gedacht hebt."

Cognitief conflict

De Leerkuil vormt de kern van de Leeruitdaging. Je zit in de Leerkuil wanneer je een cognitief conflict ervaart. Dat wil zeggen dat je twee of meer ideeën hebt die allebei logisch lijken, maar die elkaar lijken uit te sluiten wanneer ze met elkaar vergeleken worden.



Een leerling zit in de Leerkuil als hij een cognitief conflict ervaart.

De kern van de Leeruitdaging wordt gevormd door het opzettelijk en op strategische wijze veroorzaken van een cognitief conflict